

також заважає підтримувати здоровий спосіб життя. Невідповідний емоційний настрій, недостатність мотивації та лінь заважають студентові як в веденні здорового способу життя, так й у навчанні в цілому. Варто торкнутися й матеріального аспекту проблеми: не кожен студент може дозволити собі абонемент у спортивний зал і правильне харчування. Якщо ж студент живе в гуртожитку, то виникає ще одна проблема, пов'язана з нестачею вільного простору для заняття спортом. Отже, можна помітити, що існує безліч аспектів даної проблеми. Варто шукати шляхи її рішення, тому що саме від цього буде залежати формування здорової, успішної молоді людини, а разом з тим й успішне майбутнє нації в цілому.

Список використаних джерел

1. Карасева Т. В. и др. Технологии образования студентов в сфере здорового и безопасного образа жизни / Карасева Т. В. и др. // Научный журнал КубГАУ. – 2013. – № 91. – С. 41–52.
3. Смоляр И. И. Роль здорового образа жизни в снижении уровня стресса у студентов в процессе обучения в ВУЗе / Смоляр И. И. // Наука і освіта. – 2013. – № 4. – С. 208–211.
4. Кофанов В. В. Формирование у студентов мотивации к здоровому образу жизни / Кофанов В. В. // Педагогические науки. – 2008. – № 3. – С. 173–178.

Світлана Скидан

ФОРМУВАННЯ МАТЕРІАЛІСТИЧНОГО СВІТОГЛЯДУ УЧНІВ У ПРОЦЕСІ ВИВЧЕННЯ ФІЗИКИ

Прискорений розвиток науки у ХХ–ХХІ ст. виявив низку нових характерних рис наукового знання, які постійно перебувають у полі зору науковців і є предметом дослідження методологів, філософів, педагогів та істориків науки. Серед таких явищ у світоглядному пізнанні перш за все відзначається нівелювання різниці в підходах до вивчення об'єктів неживої (фізика) і живої (біологія) природи. Системно-синергетичний підхід до аналізу явищ і процесів у Всесвіті дозволяє з єдиних позицій розглядати взаємозалежність і взаємозумовленість між природним і соціальним (ноосфера, соціобіологія, екологія), між буттям і мисленням (розумом), між природним і штучним, живим і неживим (кібернетика, штучний інтелект), між формальним і змістовним, теоретичним і практичним (проекування і прогнозування, планування і програмування, конструювання і моделювання) [1].

Природничо-науковий аспект світогляду складає узагальнена система

знань людини про природні явища і її відношення до основних принципів буття природи: чи є природа рухомою матерією, чи вона залежить від якихось надприродних сил? скінченна, чи нескінченна світобудова (Всесвіт) у просторі і часі? яка можливість існування інших всесвітів і позаземних форм життя? яка будова матерії і які сили, що рухають її розвитком? яка межа дискретності матерії і чи існує вона? чи має місце розвиток по шляху прогресу, чи природа рухається по колу?

На ці та інші подібні питання має дати відповіді природознавство і насамперед фізика, яка є його ядром.

Таке інтегративне, системне, цілісне узагальнення і синтез різних форм пізнання – усього людського досвіду в цілому на базі діалектичного об'єднання окремих проявів цього досвіду складає наукову картину світу, яка і є серцевиною матеріалістичного світогляду.

У роботі [2] підкреслюється, що в теперішній час формування нового наукового світогляду повинне формуватися на основі чотирьох послідовних етапів:

– перший етап – це «теоретичний рівень», який включає основні положення теорії систем, теорії синергетики і теорії інформації, на основі яких вже зараз формується нова картина світу – еволюційно-синергетико-інформаційна [3];

– другий етап – це «науково-методичний рівень», який спрямовує розвиток і комплексне використання системного, синергетичного та інформаційного методів сучасної фундаментальної науки на формування нових світоглядних поглядів на основі аналізу результатів досліджень цих наук;

– третій етап – це «рівень нового наукового світорозуміння», який дає людині уявлення про цілісну картину світу на основі використання, перерахованих вище підходів;

– четвертий етап – це «світоглядний рівень», як заключний етап процесу формування у людини сучасного наукового світогляду, тобто її власного суб'єктно-цілісного відношення до природи і суспільства, а також до самої себе.

Дотримуючись такої послідовності у формуванні наукового матеріалістичного світогляду учнів у процесі вивчення фізики, ми спираємося на кілька таких методологічних концептів:

– існує об'єктивний фізичний світ до і незалежно від людини і її свідомості;

– сучасна фізична наука постулює наявність трьох якісно відмінних структурних рівнів світу фізичних елементів: мікро-, макро- і мегарівнів;

– визнання схеми ієрархічної ступінчастої будови матерії, яка пов'язана з визнанням існування відносно самостійних і стійких рівнів, «вузлових точок» у ланцюзі ділення матерії; згідно з цією схемою дискретні об'єкти певного рівня матерії, вступаючи у специфічні взаємодії,

служать вихідними (початковими, первинними) для утворення і розвитку принципово нових типів об'єктів з іншими властивостями і формами взаємодії;

– у процесі еволюції число взаємопов'язаних рівнів матерії зростає, а її об'єкти стають все більш багаторівневими; об'єкти кожного наступного рівня виникають і розвиваються в результаті інтеграції (об'єднання) і диференціації певних множин об'єктів попереднього рівня;

– структура процесу пізнання не є незмінною – якісному різноманіттю природи повинне відповідати й різноманіття способів її пізнання;

– фізична теорія повинна містити в собі не лише засоби для опису поведінки пізнаваних об'єктів, але й засоби для опису умов пізнання;

– основою пізнання є експеримент – безпосередня матеріальна взаємодія між засобами дослідження суб'єкта і об'єктом.

Разом з цим намагаємося досягти усвідомлення студентами учнями того факту, що в процесі руху по шляху пізнання світу все більше виникає питань і все важче на них відповідати. Так, наприклад, у неживій природі постійно відкриваються все нові і нові субатомні частинки, і багато деталей їх поведінки поки що залишаються незрозумілими.

Світогляд – це необхідна складова людської свідомості та процесу пізнання людиною оточуючого світу. Світогляд об'єднує як повсякденні життєво-практичні, так і професійні і наукові узагальнені знання. Різні сукупності знань, переконань, думок, почуттів, настроїв, стремлень, сподівань, об'єднуючись у світогляді набувають цілісного сприйняття людьми світу і розуміння та усвідомлення самих себе. Отже, світогляд є соціальним способом існування особистості, в якому акумулюються основні життєві позиції, переконання, ідеали, основні принципи пізнання і діяльності. Саме формування таких чеснот в учнів покладається на сучасну школу.

Список використаних джерел

1. Краснобокий Ю. М., Ткаченко І. А. Системний підхід і метод моделювання у природознавстві. *Зміни та синергія в розвитку науки та освіти*: [кол. монографія]. Т. IV. Конін – Ужгород – Херсон – Київ: Посвіт, 2020. С. 95–107.
2. Марычев В. В. Специфика научного мировоззрения в XXI веке. *Философия в XXI веке: междунар. сб. науч. трудов*. Воронеж: Воронежский госпедуниверситет, 2005. Вып. 7. С. 12–17.
3. Краснобокий Ю. М., Ткаченко І. А. Інтеграція наукового знання і формування сучасної синергетико-інформаційної картини світу. *Розвиток сучасної освіти і науки: результати, проблеми, перспективи*: [кол. монографія]. Т. III / за ред. Я. Гжесяк та ін. Конін – Ужгород – Херсон – Київ. Посвіт, 2020. С. 188–197.